

การพัฒนาหลักสูตรอบรมแกนนำสตรีแบบมีส่วนร่วมป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ The Development of Cooperative Training Program Model for Women's Leaders to Prevent Human Trafficking Problems

วารกรณ์ ศรีวิโรจน์*

Waraporn Srivirojn

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาหลักสูตรอบรมแกนนำสตรีแบบมีส่วนร่วมป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ดำเนินการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 3 ระยะ คือ 1) ใช้หลักสูตรอบรมแบบมีส่วนร่วมที่สร้างโดยคณะกรรมการสมาคมสตรีศรีสองแคว 2) ศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไข 3) จัดทำหลักสูตรอบรมต้นแบบ กลุ่มตัวอย่างเป็นคณะกรรมการสมาคมฯ แกนนำสตรีที่เข้าอบรมและเครือข่ายใน 8 ตำบล อำเภอเมืองพิษณุโลก เครื่องมือวิจัยคือแบบประเมินโครงการ แบบสัมภาษณ์ติดตามผล แบบสำรวจเครือข่ายและการสังเกตโดยผู้วิจัยซึ่งอยู่ในสนามตลอดโครงการ พิจารณาความสอดคล้องของข้อมูล

การใช้หลักสูตรอบรมพบว่าผู้เข้าร่วมอบรมมีคุณสมบัติไม่ครบและต้องปรับเปลี่ยนบางกิจกรรมเนื่องจากปัญหาการประสานงานและความไม่ชัดเจนของหลักสูตรผลการอบรมคือผู้เข้าอบรมมีความรู้/ความเข้าใจและตระหนักถึงปัญหาการค้ามนุษย์หลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรมอย่างมีนัยสำคัญที่ .01 สอดคล้องกับกิจกรรมละครสะท้อนสถานการณ์ค้ามนุษย์ การอภิปรายและสรุปกิจกรรมการจัดทำป้ายรณรงค์หลังอบรมแกนนำสตรีสามารถจัดโครงการรณรงค์ป้องกัน/แก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ในพื้นที่นาร่องและมีเครือข่ายครบทุกตำบล จากการวิเคราะห์สภาพปัญหาและการแก้ไข ผู้วิจัยได้นำมาดำเนินการปรับปรุงและจัดทำหลักสูตรต้นแบบป้องกัน/แก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ และเอกสารประกอบหลักสูตร

คำสำคัญ : หลักสูตรอบรมแบบมีส่วนร่วม/แกนนำสตรี/ป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์

* อาจารย์ ดร. อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Abstract

This research aims to develop cooperative training program model for women's leader to prevent human trafficking problem. The research involved 3 phases 1) use training program that build by Sri Song Kwai Women's Association teamwork. 2) analytical study of the climate problem and solution 3) make a training sample templates as a society working group, women's leadership training and network in the city of Phitsanulok Tambon, district 8. Research tool: evaluate the follow-up interviews, surveys and observations by the networks, which are always researches projects. Considering the consistency of the data. The use of training, it was found that participants, there is some training activities has been modified due to problems with coordination, and difficulty of the course. The result is that the training participants have knowledge/ understanding and aware of the problem of trafficking, after training the higher significant at. 01. Consistent with the human trafficking situation reflects the drama activity, discussion and summary activity and to make campaign signs. Women's leadership training can be arranged after the project launch/human trafficking problems. In the pilot areas, and all network. From the analysis of the climate problem and solution. Researchers have taken action updates and make a course template protection/human trafficking problems, along with course documentation.

Keywords : Cooperative Training Program/Women's Leaders/Protect Human Trafficking Problems.

ความเป็นมาของปัญหา

การค้ามนุษย์ นับเป็นปัญหาที่ได้รับความสนใจอย่างมากในปัจจุบัน เพราะเป็นอาชญากรรมข้ามชาติที่มีการจัดตั้ง (Transnational Organized Crime) มีเครือข่ายโยงใยทั่วทุกภูมิภาคของโลกและแทรกซึมอยู่ในชุมชนทุกระดับ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทั้งทางสังคมและทางเศรษฐกิจในหลายประเทศ อันเนื่องมาจากมูลค่าของเงินนอกระบบจำนวนมหาศาล ที่มีได้มีการนำเข้ามาหมุนเวียนเพื่อการพัฒนาประเทศแต่อย่างใด (จริยวรรณพทุธานุรักษ์, 2550: 116) ดังเช่น กรณีคดีชาวโรฮิงญาที่หลบหนีเข้าประเทศไทยอย่างผิดกฎหมาย ก่อให้เกิดปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบต่างๆ จากประเทศที่เคยส่งออกมนุษย์สู่ธุรกิจการค้าประเวณี มาเป็นประเทศต้นทาง ประเทศปลายทางและประเทศทางผ่าน

สะท้อนให้เห็นว่าความเข้าใจและความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาการค้ามนุษย์อยู่ในระดับที่น้อยมาก ดังสถิติคดีการค้ามนุษย์ของไทย ซึ่งเพิ่มขึ้นทุกปีจากรายงาน Trafficking in Persons Report 2012 พบว่า ปี 2553 ดำรวจจับกุมสอบสวน 70 คดี มีการพิพากษาผู้กระทำความผิดจริงฐานการค้ามนุษย์จำนวน 79 ราย ในปี 2554 ดำรวจจับกุมสอบสวนคดีค้ามนุษย์ 83 คดี เป็นคดีค้าหญิงเพื่อธุรกิจทางเพศ 67 คดี และคดีบังคับค้าแรงงาน 16 คดี แต่มีผู้ที่ถูกตัดสินว่ากระทำความผิดตามพระราชบัญญัติการค้ามนุษย์ในชั้นศาลจำนวน 67 ราย โดยผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่เป็นคนสัญชาติไทยและในปี พ.ศ. 2555 เพิ่มจากเดิม คือมีถึง 305 คดี (ประชาชาติธุรกิจ, 2556: 1)

สถานการณ์ดังกล่าวสมาคมสตรีศรีสองแคว ได้เสนอโครงการเสริมสร้างพลังชุมชนป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์เพื่อขานรับนโยบายตามวาระแห่งชาติและวาระของจังหวัดพิษณุโลกซึ่งเป็นจังหวัดที่มีการเติบโตอย่างรวดเร็วทั้งการท่องเที่ยวธุรกิจและการศึกษา รวมทั้งการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 ทำให้มีความเสี่ยงต่อความรุนแรงของปัญหามากขึ้นโดยเฉพาะในเขตอำเภอเมืองพิษณุโลกที่เป็นศูนย์กลางการค้าและการท่องเที่ยว ยังมีแนวโน้มที่จะเป็นพื้นที่เสี่ยงต่อปัญหาการค้ามนุษย์ จึงเป็นความจำเป็นที่ต้องมีการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมและเหมาะสมกับบริบทจากการศึกษาการทำโครงการฝึกอบรมที่ผ่านมาของสมาคมพบปัญหาไม่มีการจัดทำเอกสารหลักสูตรที่เป็นระบบผู้วิจัยในฐานะเป็นที่ปรึกษาฝ่ายวิชาการของนายกสมาคมสตรีศรีสองแคว จึงมีแนวคิดที่จะพัฒนาหลักสูตรอบรมแกนนำสตรีให้เป็นหลักสูตรต้นแบบที่สมาคมสามารถนำไปใช้ได้อย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรอบรมแกนนำสตรีแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

1.1 ประเมินความรู้ความเข้าใจและความตระหนักถึงปัญหาการค้ามนุษย์ที่มีต่อชุมชนด้วยแบบประเมินโครงการที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

1.2 สังเกตพฤติกรรมของผู้เข้าอบรมในระหว่างอบรม การติดตามและประเมินหลังการอบรม รวมทั้งสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินการปฏิบัติการในเขตพื้นที่นำร่อง

2. เพื่อจัดทำหลักสูตรต้นแบบอบรมแกนนำสตรีป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ ของสมาคมสตรีศรีสองแคว ดังนี้

2.1 สังเกตสภาพปัญหาจากการดำเนินการฝึกอบรม และวิเคราะห์สาเหตุและข้อบกพร่อง ในระหว่างดำเนินงานตลอดโครงการ

2.2 สังเคราะห์แนวทางการแก้ไขปรับปรุง โดยบูรณาการข้อเสนอแนะของผู้เกี่ยวข้องและแนวทางการปฏิบัติการฝึกอบรมตามทฤษฎี

ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ สถานการณ์การค้ามนุษย์ กฎหมายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ รูปแบบการค้ามนุษย์ แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์

2. ด้านแหล่งข้อมูล

2.1 ประชากร คือ แกนนำสตรีในเขตพื้นที่นำร่อง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจงพื้นที่นำร่องในเขตอำเภอเมืองพิษณุโลก 8 ตำบล ซึ่งมีแกนนำสตรีที่มีคุณสมบัติตามบทบาทหน้าที่ 5 กลุ่ม โดยให้ผู้นำชุมชนเป็นผู้คัดเลือกและเสนอรายชื่อ ตำบลละ 5 คน พร้อมระบุคุณสมบัติได้ผู้เข้าอบรม จำนวน 36 คน

3. ด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น คือ หลักสูตรอบรมแกนนำสตรีแบบมีส่วนร่วม ป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์

ตัวแปรตาม คือ ความรู้ความเข้าใจและความตระหนักถึงปัญหาการค้ามนุษย์ การดำเนินการโครงการณรงค์และการสร้างเครือข่ายเฝ้าระวังการค้ามนุษย์ในเขตพื้นที่

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. หลักสูตรอบรมแกนนำสตรีแบบมีส่วนร่วม หมายถึง หลักสูตรที่สร้างขึ้นโดยคณะกรรมการของสมาคมฯ (นักกฎหมาย 1 คน ผู้เชี่ยวชาญ 2 คน และสมาชิกสมาคมฯ 7 คน) นำมาใช้ในการอบรมแกนนำสตรี ให้มีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงปัญหาการค้ามนุษย์ สามารถจัดทำโครงการปฏิบัติการและสร้างเครือข่ายเฝ้าระวัง สอดส่องดูแลป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ในเขตพื้นที่นาร่อง

2. แกนนำสตรี หมายถึง กลุ่มเป้าหมายในเขตพื้นที่นาร่อง ซึ่งมีคุณสมบัติตามบทบาท 5 กลุ่ม คือ 1) กรรมการพัฒนาสตรีตำบล (คพสต.) 2) สมาชิกสมาคมสตรีศรีสองแคว (สศส.) 3) สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล 4) กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน (สตรี) และ 5) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)/อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.)

3. การป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ หมายถึง การจัดกิจกรรมในการเฝ้าระวัง สอดส่องดูแล ป้องกันมิให้เกิดปัญหาการค้ามนุษย์ ด้วยวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสมหรือการดำเนินการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ได้อย่างปลอดภัยโดยการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง

4. พื้นที่นาร่อง หมายถึง พื้นที่ในเขตอำเภอเมืองพิษณุโลก จำนวน 8 ตำบล คือ 1) ตำบลในเมือง (ชุมชนประจักษ์) 2) ตำบลท่าโพธิ์ 3) ตำบลอรุณภูมิ 4) ตำบลบึงพระ 5) ตำบลบ้านคลอง 6) ตำบลพลายชุมพล 7) ตำบลบ้านกร่าง และ 8) ตำบลวัดจันทร์

5. การพัฒนาหลักสูตรอบรม หมายถึง การจัดทำหลักสูตรต้นแบบ ที่ผู้วิจัยพัฒนาต่อยอดหลักสูตรอบรมแกนนำสตรีแบบมีส่วนร่วม จากการวิเคราะห์สภาพปัญหาและข้อเสนอแนะของผู้มีประสบการณ์นำมาบูรณาการ จัดทำเป็นหลักสูตรและเอกสารหลักสูตรตามหลักวิชาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้หลักสูตรต้นแบบของสมาคมสตรีศรีสองแคว ที่สามารถนำไปใช้ในการอบรมแกนนำสตรีป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ในเขตพื้นที่อื่นๆ

2. ได้หลักสูตรต้นแบบ ที่เป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรอบรมเพื่อเฝ้าระวังหรือป้องกันปัญหาอื่นๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในสังคมไทย

3. เป็นแนวทางในการอบรมเครือข่ายแกนนำสตรีให้สามารถเฝ้าระวังภัยจากการค้ามนุษย์หรือปัญหาอื่นๆ ในชุมชน

4. ได้แนวทางในการวิจัยหรือพัฒนาสังคมที่เป็นรูปธรรมและมีความยั่งยืน

5. สร้างความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคมในชุมชนโดยคนของชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

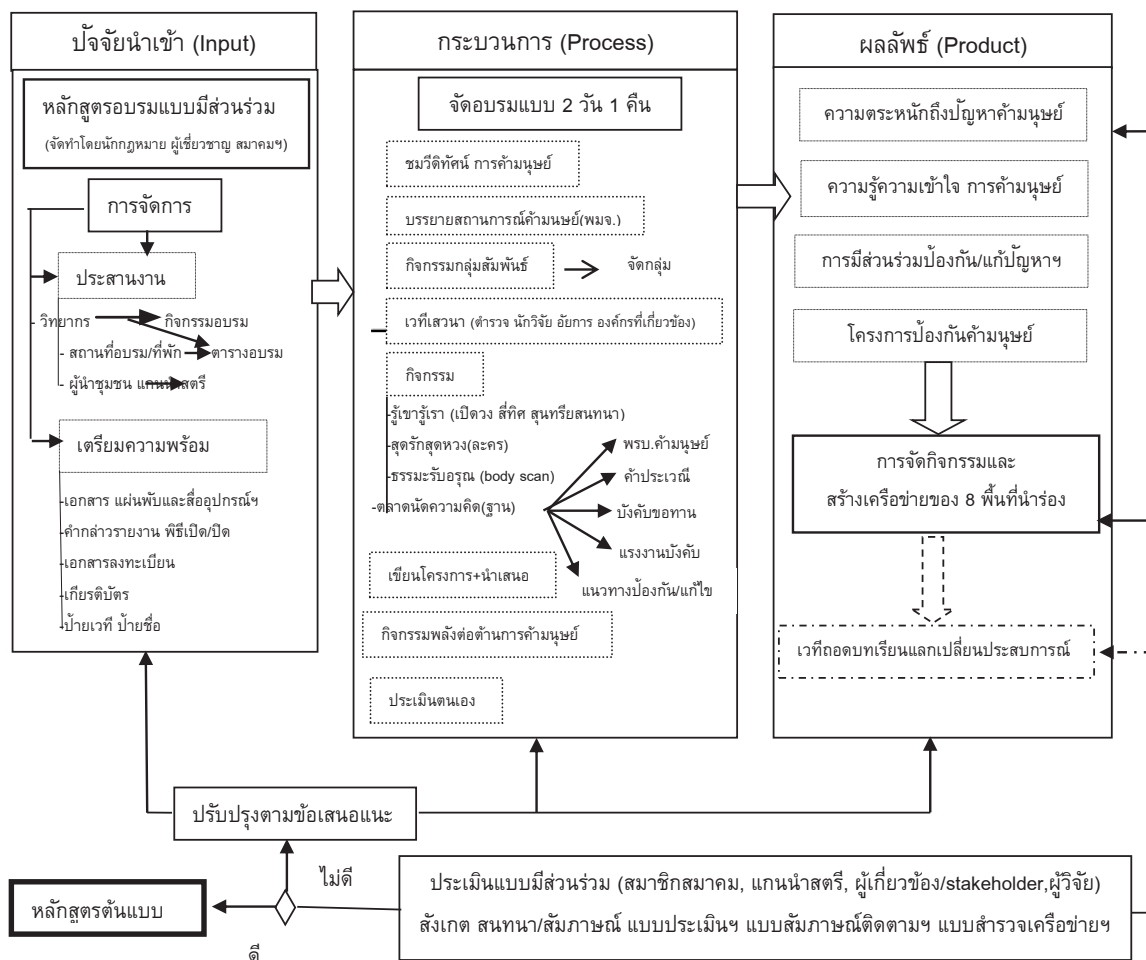
การวิจัยในครั้งนี้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) (ชูชาติ พ่วงสมจิตร, 2540: 3; อลิศรา ชูชาติ อ้างถึงใน อมรวิรัช นาครทรรพ และ ดวงแก้ว จันทร์สระแก้ว, 2541: 12) ดำเนินการ 3 ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาผลการใช้หลักสูตรอบรมแกนนำสตรี ป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ ที่สร้างขึ้นโดยคณะกรรมการ 10 คน คือ นักกฎหมาย 1 คน ผู้เชี่ยวชาญ 2 คน และสมาชิกสมาคมสตรีศรีสองแคว 7 คน จากการสังเกตและประเมินด้วยแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ซึ่งผ่านการตรวจสอบของคณะกรรมการ และการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรพิจารณาจากความสอดคล้องของข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

ระยะที่ 2 การวิเคราะห์สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไข จากการศึกษาข้อมูลเชิงลึก ของผู้วิจัย โดยการลงพื้นที่และประชุมปรึกษาหารือร่วมกันกับคณะกรรมการ ตลอดจนการดำเนินการตามโครงการ

ระยะที่ 3 การจัดทำหลักสูตรและแนวทาง
สู่การปฏิบัติ ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์มาปรับปรุงแล้ว
ดำเนินการในการจัดทำหลักสูตรต้นแบบฉบับสมบูรณ์
ที่มีเอกสารประกอบหลักสูตรอบรมแกนนำสตรี
สำหรับใช้เป็นคู่มือในการดำเนินการ ดังรายละเอียด
ต่อไปนี้

ผู้วิจัยศึกษาวิเคราะห์ผลการใช้หลักสูตร
อบรมแบบมีส่วนร่วมโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการมี
ส่วนร่วม (Cohen and Uphoff, 1980: 6; Dale,
1973: 80) และการประเมินตามแบบของ
Stufflebeam (1971, อ้างถึงใน สุวิมล ติรกานนท์,
2551: 45-46) นำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิด
การวิจัย ดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

1. ผลการใช้หลักสูตรอบรมแกนนำสตรีแบบมีส่วนร่วม

ผลการใช้หลักสูตรอบรมฯ ซึ่งจัดอบรมแบบ 2 วัน 1 คืน วันที่ 10-11 มิถุนายน 2558 ณ โรงแรมเนเชอรัลปาร์ค รีสอร์ทเดอะวังทอง

อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยศึกษาจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและประเมินโครงการโดยวิเคราะห์ผลจากการตอบแบบประเมินของผู้เข้าอบรม แสดงผลข้อมูลผู้เข้าอบรมและผลการอบรม เรียงตามลำดับ ในตาราง 1 ตาราง 2 และตาราง 3

ตาราง 1 ค่าความถี่และร้อยละของผู้เข้าอบรม จำแนกตามการศึกษา ตำแหน่งงาน และช่วงอายุ

การศึกษา	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	อาชีวศึกษา	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี	-
ความถี่	12	14	6	4	0	-
ร้อยละ	33	39	17	11	0	-
ตำแหน่งงาน	คพสต.	สศส.	สอบต.	กำนัน/ผบ.	อสม./ อพม.	อื่นๆ
ความถี่	13	1	2	2	12	9
ร้อยละ	33	3	5	5	31	23
ช่วงอายุ (ปี)	ต่ำกว่า 30	31 - 40	41 - 50	51 - 60	มากกว่า 60	-
ความถี่	1	7	8	12	8	-
ร้อยละ	3	19	22	33	22	-

จากตาราง 1 ผู้เข้าอบรม ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา (39%) รองลงมา คือ ระดับประถมศึกษา และระดับอาชีวศึกษา อันดับสุดท้ายคือ ระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่เป็นกรรมการพัฒนาสตรีตำบล (33%) รองลงมาคือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน/อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และกำนัน/ผู้ใหญ่บ้านอันดับสุดท้าย คือ สมาชิกสมาคมสตรีศรีสองแคว โดยผู้เข้าอบรม

มีคุณสมบัติไม่ตรงตามที่กำหนดไว้ (23%) มีคุณสมบัติตรงตามที่กำหนด 1 ตำบล ส่วนใหญ่มีอายุช่วง 51-60 ปี (22%) รองลงมาคือ อายุ 41-50 ปี และมากกว่า 60 ปี อายุ 31-40 ปี และอันดับสุดท้ายคืออายุต่ำกว่า 30 ปี

จากการสอบถามสาเหตุที่ผู้เข้าอบรมมีคุณสมบัติไม่ครบมาจากปัญหาในการประสานกับผู้นำชุมชนแกนนำสตรีเสนอแนะว่าควรทำหนังสือถึงหัวหน้าแต่ละสายงานและประสานโดยตรง

ตาราง 2 ผลการประเมินการอบรมแกนนำสตรีป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์

ที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.	ก่อนอบรม ท่านมีความรู้ความเข้าใจในหัวข้อต่อไปนี้เพียงใด	2.46	0.98	ปานกลาง
1.1	สถานการณ์การค้ามนุษย์	2.56	0.91	ปานกลาง
1.2	กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการการค้ามนุษย์	2.36	0.96	น้อย
1.3	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการการค้ามนุษย์	2.31	0.95	น้อย
1.4	รูปแบบการค้ามนุษย์	2.64	1.07	ปานกลาง
1.5	แนวทางการป้องกัน/แก้ไขเกี่ยวกับการค้ามนุษย์	2.44	1.03	น้อย
2.	หลังอบรม ท่านมีความรู้ความเข้าใจในหัวข้อต่อไปนี้เพียงใด	4.17	0.69	มาก
2.1	สถานการณ์การค้ามนุษย์	4.17	0.77	มาก
2.2	กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการการค้ามนุษย์	4.06	0.79	มาก
2.3	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการการค้ามนุษย์	4.19	0.67	มาก
2.4	รูปแบบการค้ามนุษย์	4.25	0.60	มาก
2.5	แนวทางการป้องกัน/แก้ไขเกี่ยวกับการค้ามนุษย์	4.17	0.61	มาก
3.	ความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาการค้ามนุษย์	4.20	0.73	มาก
3.1	การค้ามนุษย์เป็นปัญหาใกล้ตัวท่านและครอบครัว	4.19	0.75	มาก
3.2	การค้ามนุษย์จะเป็นปัญหาต่อชุมชนของท่านในอนาคต	4.19	0.75	มาก
3.3	จะเข้ามามีส่วนร่วมป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์	4.22	0.72	มาก
4.	การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์	3.99	0.58	มาก
4.1	สามารถถ่ายทอดความรู้ปัญหาการค้ามนุษย์ให้ชุมชนได้	4.08	0.60	มาก
4.2	สามารถจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์และรณรงค์เพื่อให้ชุมชนตระหนักถึงภัยของการค้ามนุษย์	3.94	0.58	มาก
4.3	จะสร้างพลังเครือข่ายเฝ้าระวัง ป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ในชุมชน	4.00	0.53	มาก
4.4	จะประสานกับภาคีเครือข่ายภาครัฐ ภาคประชาสังคมและประชาชน ในการเฝ้าระวังป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ได้	3.94	0.63	มาก

จากตาราง 2 ในภาพรวมก่อนอบรมผู้เข้าอบรมมีความรู้/เข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.46, S.D. = 0.98) หลังอบรมในภาพรวมผู้เข้าอบรมมีความรู้/เข้าใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.17, S.D. = 0.69) ความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาการค้ามนุษย์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.20, S.D. = 0.73) คิดว่าจะเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.99, S.D. = 0.58)

ตาราง 3 การเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจปัญหาการค้ามนุษย์ก่อนและหลังการอบรม

การเปรียบเทียบ	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	df	t	p
ก่อนอบรม	5	2.46	0.98	35	27.91**	0.000
หลังอบรม	5	4.17	0.69			

** $p < .01$

จากตาราง 3 พบว่า ผู้เข้าอบรมจำนวน 36 คน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ โดยเฉลี่ยก่อนอบรมและหลังอบรม คือ 2.46 และ 4.17 ตามลำดับ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการค้ามนุษย์หลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรมอย่างมีนัยสำคัญที่ .01

สรุปว่า ผู้เข้าอบรมมีความรู้/เข้าใจการค้ามนุษย์ เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับมาก มีความตระหนัก/พึงพอใจและพร้อมจะดำเนินการต่อไปสอดคล้องกับการแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าอบรม เช่น “ควรมีการประชุมเพื่อประเมินผลการใช้ การลงมือทำงานทุกๆ ปี” “ควรมีตัวแทนทั้ง 64 ชุมชนในเมืองเข้าร่วม เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ จะได้มีการดูแลเฝ้าระวัง

อย่างใกล้ชิด” “ควรจัดอบรมอย่างต่อเนื่องและเพิ่มสวัสดิการ” “เป็นการอบรมที่ดีมากอยากให้จัดอบรมขึ้นอีก” “จะพยายามทำหน้าที่ให้ดีที่สุด” และ“เพิ่มการประชาสัมพันธ์การอบรมให้มาก เพราะการอบรมน่าสนใจ”

2. ผลการศึกษาสภาพปัญหาในการดำเนินการจัดอบรม

ผลการสังเกตสภาพปัญหาการดำเนินการตามโครงการเสริมสร้างพลังชุมชนป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ ผู้วิจัยวิเคราะห์สาเหตุและข้อเสนอแนะมาพิจารณาปรับปรุงและดำเนินการจัดทำหลักสูตรต้นแบบของสมาคมสตรีศรีสองแคว แสดงในตาราง 4 ในภาพ 2 ดังต่อไปนี้

ตาราง 4 วิเคราะห์สภาพปัญหาการใช้หลักสูตรอบรมแกนนำสตรีแบบมีส่วนร่วม

ที่	สภาพปัญหา/สาเหตุ	ข้อเสนอแนะ	ส่วนที่ปรับปรุง	หมายเหตุ
1	ผู้เข้าอบรมมาไม่ครบ คุณสมบัติไม่ตรงตามกำหนด/ปัญหาจากการประสานงาน	ประสานโดยตรงและประสานกับหัวหน้าทุกสายงาน	การจัดการ: ประสาน	Input
2	การเปลี่ยนประธาน ต้องแก้ไขคำกล่าว	เว้นช่องว่างไว้เขียนเดิม	การจัดการเตรียมความพร้อม	Input
3	เลื่อนกิจกรรมรักและห่วงแหนแผ่นดิน/เวลาเกินเลย	จัดแทรกในกิจกรรมอื่นๆ ควรรักษาเวลา	หลักสูตร: ปรับปรุงบูรณาการกิจกรรม	Process
4	อาหารมีน้อยชนิดและไม่เพียงพอมีผู้ติดตามประธานไม่ได้แจ้งจำนวน	เพิ่มอาหาร และประสานจำนวนคน	การจัดการ: ประสานและเตรียมพร้อม	Input
5	เปลี่ยนวิทยากรบรรยาย จาก พมจ. ต้องทำป้ายชื่อใหม่	ประสานยืนยันวิทยากรและมีเจ้าหน้าที่ธุรการ	การจัดการ: ประสานและเตรียมพร้อม	Input
6	กิจกรรม”รู้เขา รู้เรา” ยังไม่ชัดเจน/ที่ประชุมมอบให้วิทยากรจัดอย่างอิสระ	ผู้วิจัยจัดกิจกรรมบูรณาการแนวคิดปัญญาศึกษา	หลักสูตรอบรม-รายละเอียดตามหลักวิชา	Process
7	กิจกรรมธรรมะรับอรุณมีผู้เข้าร่วมน้อยเพราะข้อจำกัดเสื้อผ้าและศาสนาพุทธ	ไม่ควรบังคับการแต่งกายหรือพิธีกรรมทางศาสนา	หลักสูตร: ปรับกิจกรรมผ่อนพัก.. วางอย่างว่าง	Process
8	ความไม่ชัดเจนในการจัดกิจกรรมตลาดนัดความคิด ที่ให้จัดอย่างอิสระ	ผู้วิจัยบูรณาการหลักวิชาและกิจกรรมตามฐาน	หลักสูตรอบรมและคู่มือการจัดกิจกรรมฝึกอบรม	Process
9	โครงการของบางชุมชนยังไม่ชัดเจน/ขาดศักยภาพในชุมชน	ให้จัดร่วม/บูรณาการและติดตามสภาพ	การติดตามโครงการในพื้นที่นำร่อง	Product
10	ผู้เข้าอบรมบางชุมชนมีปัญหาการประสานความร่วมมือ ขอคืนเงิน	ให้ดูตัวอย่างชุมชนอื่นเปลี่ยนกลุ่มเป้าหมาย	การติดตามโครงการในพื้นที่นำร่อง	Product

จากตาราง 4 ผู้วิจัยและคณะทำงานร่วมกัน วิเคราะห์สาเหตุจากสภาพปัญหาต่างๆ ที่พบนำมา ปรับปรุงระหว่างดำเนินการจากนั้นนำมาบูรณาการใน ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลลัพธ์ (Product) ให้สอดคล้องตามหลัก วิชาการออกแบบและดำเนินการจัดหลักสูตรฝึกอบรม บนฐาน Competency (อาภรณ์ ภูวพิทยพันธ์, 2557: 55-65) ได้จัดทำหลักสูตรต้นแบบอบรมแกนนำสตรี ป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ แสดงรายละเอียด ในภาพ 2

หลักสูตรอบรมแกนนำสตรี ป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ ในเขตพื้นที่นำร่องอำเภอเมืองพิษณุโลก		
ตามโครงการเสริมสร้างพลังชุมชนป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์		
วัตถุประสงค์: 1. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมตระหนักถึงปัญหาการค้ามนุษย์ 2. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้เข้าใจเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ 3. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมเขียนโครงการรณรงค์เฝ้าระวังการค้ามนุษย์และสร้างเครือข่ายในพื้นที่	วิธีการวัดผล: 1. สันทนา อภิปรายนำเสนอและเขียนในแต่ละกิจกรรม และในภาพรวมรายวัน 2. การสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมและบรรยากาศ จากภาพถ่ายระหว่างปฏิบัติกิจกรรม 3. การเขียนแผนปฏิบัติการแนวทางป้องกันและสร้างเครือข่ายเฝ้าระวังในพื้นที่ของแต่ละชุมชน 4. การประเมินด้วยแบบประเมิน	หลักการและเหตุผล: ขานรับนโยบายตามวาระแห่งชาติและวาระของจังหวัดพิษณุโลก
เนื้อหา: 1. สถานการณ์การค้ามนุษย์ 2. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ 3. รูปแบบของการค้ามนุษย์ 4. หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ 5. แนวทางในการป้องกันและแก้ปัญหาการค้ามนุษย์	กลุ่มเป้าหมาย: แกนนำสตรี ซึ่งมีคุณสมบัติตามบทาหน้าที่ 5 กลุ่ม (1. คพศ. 2. สสส. 3. ส.อบต. 4. กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน และ 5. อสม/อพ) ในเขตพื้นที่นำร่องอำเภอเมืองพิษณุโลก 8 ตำบล (ชุมชนประชาธิปไตย) ตำบลท่าโพธิ์ ตำบลอรัญญิก ตำบลบึงพระ ตำบลบ้านคลอง ตำบลพลาชุมพล ตำบลบ้านกว้าง และตำบลวัดจันทร์) ตำบลละ 5 คน รวม 40 คน	วิทยากร: 1. ผู้กำกับการตำรวจภูธรเมืองพิษณุโลก 2. ดร.พีรธร บุญริตพันธ์ ผอ.วิทยาลัยประชาคมอาเซียน 3. นายพนรัตน์ นาคประเสริฐ อธิการิณห์คณาจารย์ 4. นางกานดา จันทร์ทอง มูลนิธิบ้านร่มพระคุณ 5. ดร.สุนทร ทองคำงษ์ ฐาน 1 พ.ร.บ.การค้ามนุษย์ 6. นายธีรพล พิสุทธิกุล ฐาน 1 พ.ร.บ.การค้ามนุษย์ 7. นางเกษมสรวง แก้วสะแสน ฐาน 2 ภัยละเมิด 8. นางกานดา แก้ว เสี่ยงโปร่ง ฐาน 3 บังคับขู่ข่ม 9. นางนิภาศรี คำจริง ฐาน 3 บังคับขู่ข่ม 10. ดร.วารินทร์ ศรีวิโรจน์ ฐาน 4 แรงงานบังคับ 11. นางจำเนียร แฉงนาร ฐาน 5 แนวทางการป้องกัน/แก้ไขการค้ามนุษย์
สถานที่อบรม: โรงแรมเซอร์วิสพาร์ค ริสอร์ทเดอะ ริง ทอง อำเภอวังทอง จังหวัดพิษณุโลก	เอกสารประกอบหลักสูตร: การเตรียมความพร้อม, คู่มือจัดทำ, แนวทางประเมินฯ, คำกล่าวรายงาน/เปิด-ปิด	ระยะเวลา: 2 วัน 1 คืน งบประมาณ: 62,000 บาท (ทุน/ทุนจ.)

ภาพ 2 หลักสูตรอบรมแกนนำสตรีแบบมีส่วนร่วมที่บูรณาการประสบการณ์และหลักวิชา

ผู้วิจัยได้จัดทำแผนการเรียนรู้ในกิจกรรมฐานต่างๆ โดยถอดบทเรียนในกิจกรรมที่ผู้วิจัยไม่ได้เป็นวิทยากร ประกอบด้วยชื่อแผน ชื่อวิทยากรเวลาผู้เข้าอบรม สำคัญ วัตถุประสงค์ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการสอน และการวัดและประเมินผล เพื่อให้ผู้ใช้หลักสูตรนี้สามารถดำเนินการได้ จึงมีเอกสารประกอบหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย การเตรียมความพร้อม คู่มือการจัดอบรม แนวทางการประเมิน คำกล่าวรายงานและกล่าวเปิด/ปิด

3. ผลการติดตามและประเมินผลหลังการอบรม

ผลการติดตามและประเมินการจัดกิจกรรมในเขตพื้นที่นำร่อง แบบมีส่วนร่วม จากหลากหลายวิธีการ เช่น โทรศัพท์ ไลน์กลุ่ม “รวมพลังสตรี” พบว่า แกนนำสตรีดำเนินการจัดกิจกรรมตามโครงการในเขตพื้นที่ได้ครบถ้วน สามารถนำเสนอแลกเปลี่ยนในเวทีประชาคมของ

จังหวัดพิษณุโลกตามกำหนด ดังนี้ 1) ตำบลวัดจันทร์ (16 มิถุนายน 58) 2) ตำบลพลาชุมพล (30 มิถุนายน 58) 3) ตำบลอรัญญิก (7 กรกฎาคม 58) 4) ตำบลท่าโพธิ์ (9 กรกฎาคม 58) 5) ตำบลประชาธิปไตย (12 กรกฎาคม 58) 6) ตำบลบ้านกว้าง (17 กรกฎาคม 58) 7) ตำบลบ้านคลอง (18 กรกฎาคม 58) และ 8) ตำบลบึงพระ (25 กรกฎาคม 58)

ผลการสัมภาษณ์ติดตามและการสำรวจเครือข่าย พบว่า แกนนำสตรีที่ผ่านการอบรมสามารถจัดกิจกรรมในแต่ละพื้นที่ได้ครบถ้วน โดยเฉพาะตำบลท่าโพธิ์ ซึ่งมีประสานความร่วมมือกับนายกอบต. และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จัดโครงการต่อต้านเฝ้าระวังการค้ามนุษย์มีผู้เข้าร่วม 180 คน พบว่า ได้รับความสนใจดี ความร่วมมือ/สนใจของคนในชุมชน แต่มีปัญหา คือ ส่วนใหญ่มีอาชีพที่ต้องออกนอกบ้าน ไม่ค่อยมีเวลามาร่วมกิจกรรม

การสำรวจเครือข่ายแกนนำสตรี พบว่า ตำบลท่าโพธิ์ เป็นพื้นที่เสี่ยงต่อปัญหาการค้ามนุษย์ คือ มีโรงงานที่เข้าข่ายการค้ามนุษย์ 3 แห่ง หอพัก/บ้านเช่า ที่เข้าข่ายการค้าประเวณี 1 แห่ง และ ค้าแรงงาน 2 แห่ง สถานการณ์ที่น่าสงสัยว่าจะ เกี่ยวข้องกับการค้าแรงงาน คือบริเวณก่อสร้างบริเวณ มหาวิทยาลัยนเรศวรกรณีมีเหตุน่าสงสัยแจ้ง 1300, 191 และตำรวจ ข้อเสนอแนะ คือ อยากรู้ให้ควบคุม แรงงานต่างด้าวที่เข้ามาไม่ถูกต้อง เพื่อไม่ให้เกิด อันตรายต่อคนในชุมชนและนิสิตนักศึกษา

ชุมชนประชาอุทิศจัดประชุมวันที่ 12 กรกฎาคม 2558 กลุ่มเป้าหมาย 25 คน มาสมทบอีก 2 คน จากวัดจันทร์ตะวันตกได้รับความร่วมมือจาก มูลนิธิร่มพระคุณได้ลงมติว่า จะทำแผนที่ชุมชน เฝ้าระวังกลุ่มเสี่ยง การขับเคลื่อนเพื่อชุมชนเข้มแข็ง โดยตั้งกรรมการ 4 ชุด คือ กรรมการชุมชน กรรมการ คณะทำงานศูนย์พัฒนาครอบครัวชุมชนกรรมการสตรี ชุมชนและอส.ชุมชนและเครือข่ายสตรีชุมชน ใกล้เคียง คือ ชุมชนวัดจันทร์

การอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการวิจัยปฏิบัติการแบบ มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนตั้งแต่ขั้นการจัดทำหลักสูตร ของคณะทำงานซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียผู้วิจัย มีโอกาสร่วมงานกับสมาคมสตรีศรีสองแควซึ่งทำงาน ตามหลักธรรมาภิบาล นับเป็นประสบการณ์ตรงที่มี คุณค่าของผู้วิจัย ที่ได้พบกับสภาพปัญหาชุมชนที่มีความ ละเอียดย่อย และนำแนวทางจิตตปัญญาช่วย แก้ปัญหา เช่น การทำกิจกรรม “รู้เขา รู้เรา” ให้ผู้ เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งคณะทำงาน ผู้เข้าอบรมและผู้ สนับสนุนโครงการ ได้มีการรับฟังกันมากขึ้นทำให้ได้ ข้อมูลเชิงลึกจากหลากหลายประสบการณ์ นำมา ดำเนินโครงการบรรลุผลสำเร็จตามกำหนดเวลา ขั้นการศึกษาผลการใช้หลักสูตรอบรม มีการติดตาม

และประเมินหลังอบรม โดยผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม ผ่านทางไลน์กลุ่ม ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและมี แนวโน้มว่าจะยั่งยืน สะท้อนได้จากการนำเสนอ ผลงานในเวทีประชาคม ที่สรุปแนวทางการป้องกัน และแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ด้วยความร่วมมือและ การสร้างเครือข่ายการทำงานในระดับพื้นที่ อาสาสมัครจากคนในชุมชน ทำงานร่วมกับองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น (อปต.) บางพื้นที่ได้มีการ วางแผนเฝ้าระวังปัญหา โดยการสำรวจพื้นที่เสี่ยง/ กลุ่มเสี่ยง สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของศูนย์วิจัย และพัฒนาอาชญาวิทยาและกระบวนการยุติธรรม (2550: 173) ที่ให้มีการจัดทำระบบฐานข้อมูล สร้างเครือข่ายในพื้นที่ พัฒนาศักยภาพและองค์ ความรู้

เนื่องจากผู้วิจัยอยู่ในพื้นที่ตลอดโครงการ ด้วยสัมพันธภาพที่ดี มีผลให้แกนนำสตรีสามารถ ดำเนินการปฏิบัติกิจกรรมในเขตพื้นที่นาร่องสำเร็จ ล่วงด้วยดีตามเวลาที่กำหนด ไม่ว่าผู้วิจัยจะเป็นผู้อยู่ ในชุมชนนั้นหรือไม่ก็ตาม เช่นเดียวกับ ทศพร ลิทธิธินชัย (2552) ซึ่งเป็นข้าราชการครูต่างโรงเรียน กับแหล่งวิจัย และพิชญา โยธาทพล (2552) เป็นนัก วิชาการศึกษาซึ่งเป็นต้นสังกัดของสถานที่วิจัย ดังนั้น นอกจากการพัฒนาคุณภาพผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ แล้วยังมีผลต่อเนื่อง ไปสู่การปฏิบัติในเชิงป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้า มนุษย์ในพื้นที่ ในลักษณะของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วม จึงเป็นแนวทางที่ดีในการพัฒนา ร่วมกับชุมชน คล้ายกับงานวิจัยของ พวงเพชร บงบุตร (2549), ปราณี เลาบุตร (2549) และงานวิจัยของ ศาสตราจารย์ วชิรินทร์ สายสาระ และคณะ (2547)

การพัฒนาหลักสูตรอบรมในครั้งนี้ ประสบ ความสำเร็จด้วยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ผู้วิจัยดำเนินการบูรณาการความรู้และประสบการณ์ ของชุมชนกับความรู้เชิงทฤษฎีผนวกเข้ากับผล

จากการใช้หลักสูตรโดยรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตด้วยตนเองและจากผู้เกี่ยวข้อง นำมาปรับปรุงระหว่างดำเนินการในด้านปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลลัพธ์ (Product) ได้จัดทำหลักสูตรต้นแบบให้สมาคมสตรีศรีสองแควนำไปใช้ในการจัดการอบรมให้แกนนำสตรีมีความรู้ความเข้าใจและความตระหนักถึงปัญหาการค้ามนุษย์ สามารถสร้างความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคมโดยคนของชุมชน และจัดทำรายงานสรุปผู้ให้ทุนสนับสนุนโครงการฯ (พมจ.พล.) โดยผู้เกี่ยวข้องที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ทั้งทางตรงและทางอ้อมมีส่วนร่วมในการติดตามประสานความช่วยเหลือการจัดกิจกรรมในพื้นที่นำร่องผ่านไลน์กลุ่ม “สตรีรวมพลัง” ด้วยสัมพันธภาพที่ดี จึงได้รับความร่วมมือในชุมชน และสามารถดำเนินการสร้างเครือข่ายเฝ้าระวังปัญหาการค้ามนุษย์ครบทุกตำบล และทราบว่ามีการนำเสนอสรุปรายงานและมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ต่อสาธารณะในเวทีเสวนาประชาคม ณ ห้องประชุมศาลากลางจังหวัดพิษณุโลก วันที่ 28 สิงหาคม 2558 แสดงว่าหลักสูตรอบรมแกนนำสตรีแบบมีส่วนร่วมนี้มีคุณภาพดี ใช้ในการจัดอบรมป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ได้ผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการและเป็นที่พึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

สรุปผลการศึกษา

ผู้วิจัยได้พัฒนาหลักสูตรต้นแบบ ที่ใช้เป็นแนวทางไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นระบบ จากการศึกษาผลใช้หลักสูตรอบรมแบบมีส่วนร่วม ที่สร้างโดยคณะทำงานสมาคมสตรีศรีสองแคว วิเคราะห์สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไข จัดทำหลักสูตรอบรมต้นแบบที่มีคุณภาพและนำไปปฏิบัติได้ตามวัตถุประสงค์ คือสร้างความรู้ความเข้าใจและตระหนัก

ถึงปัญหาการค้ามนุษย์ สามารถนำไปใช้ต่อเนื่องในชุมชนอย่างยั่งยืนโดยสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการเฝ้าระวังและป้องกันแก้ไขได้อย่างมีระบบ หลักสูตรต้นแบบมีองค์ประกอบสำคัญ คือ หลักการและเหตุผลวัตถุประสงค์ เนื้อหากลุ่มเป้าหมาย ระยะเวลา สถานที่จัดอบรมรูปแบบการจัดอบรม ตารางอบรม วิทยากรงบประมาณวิธีการวัดผลแบบประเมินส่วนเอกสารประกอบหลักสูตรเป็นคู่มือสำคัญที่จำเป็นต้องใช้คู่กับหลักสูตรอบรมเพื่อให้การดำเนินการอบรมมีสัมฤทธิ์ผล ดังนี้ 1) การเตรียมความพร้อมก่อนการอบรมได้เสนอรายละเอียดการจัดทำรายการตรวจสอบความพร้อมในการอบรม (Training Check List) การติดต่อประสานงานบุคคลที่เกี่ยวข้องและการจัดทำเอกสารและสื่อ/วัสดุอุปกรณ์ 2) คู่มือการจัดกิจกรรมจัดเรียงลำดับและแสดงรายละเอียดของแต่ละกิจกรรม (ชื่อกิจกรรม/แผน วิทยากร ผู้เข้าอบรม วัตถุประสงค์ เวลาสาระสำคัญ ลักษณะกิจกรรม สื่อและวัสดุอุปกรณ์ การวัดและประเมินผล) 3) แนวทางการประเมินผลการอบรมคือ วิธีการวัดผล การวิเคราะห์และสรุปผลการประเมิน และ 4) คำกล่าวรายงาน พิธีเปิดและพิธีปิด

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการนำหลักสูตรต้นแบบนี้ ไปใช้ในการอบรมแกนนำสตรีป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ในเขตพื้นที่อื่นๆ และน่าจะมีการนำไปใช้ในบริบทอื่นๆ เพื่อตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรอบรมนี้
2. ประยุกต์ใช้หลักสูตรต้นแบบนี้ ในการจัดทำหลักสูตรอบรมการเฝ้าระวังหรือป้องกันและแก้ปัญหาอื่นๆ ในชุมชน อย่างเป็นรูปธรรมและมีความยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- จริยวรรณพุฒานุกัษ์. (2550). การค้ามนุษย์ พินิจในแนวสตรีนิยม ในพื้นที่ของอินเทอร์เน็ต กระบวนการทางกฎหมาย และหน่วยงานภาครัฐ. เชียงใหม่: วนิดาเพรส.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2540). หลักและระบบการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: อมรินทร์การพิมพ์.
- ทศพร ลิทธิธนะชัย. (2552). การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอ้อมเหมาประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ประชาชาติธุรกิจ. (2556). รายงานการค้ามนุษย์ของรัฐบาลไทย. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 11 กรกฎาคม 2558. จาก m.prachachat.net/news_detail.php?new_sid_1364445385.
- ปราณี เลาบุตร. (2549). การบริการจัดการคุณภาพการศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน: กรณีศึกษาการแก้ปัญหาการขาดแคลนครูของโรงเรียนบ้านบางม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- พิชญา โยธาท. (2552). การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาครูในการทำวิจัยในชั้นเรียนศูนย์พัฒนาเด็ก อำเภอนองหาร จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พวงเพชร บงบุตร. (2549). การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างนิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านนาพระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วัชรินทร์ สายสาระ และคณะ. (2547). การวิจัยเพื่อพัฒนาและเสริมสร้างการเรียนรู้แก่กลุ่ม/องค์กรชุมชนที่เกิดจากการศึกษาภาคสนามของนักศึกษาปริญญาโท สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา. งานวิจัยจากทุนสนับสนุนการวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สุวิมล ติรภานันท์. (2551). การประเมินโครงการ: แนวทางสู่การปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาการประเมินและวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาชีวศึกษาและกระบวนการยุติธรรม. (2550). โครงการวิจัย เรื่อง กระบวนการเข้าสู่การค้ามนุษย์. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อมรวิทย์ นาคทรัพย์ และ ดวงแก้ว จันทร์สระแก้ว. (2541). การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม: ข้อคิดแนวทางและประสบการณ์ของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อลิศรา ชูชาติ. บทความประกอบการประชุมปฏิบัติการเรื่อง “การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม”. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สวก.).

อาภรณ์ภูววิทย์พันธุ์. (2557). การดำเนินการจัดหลักสูตรฝึกอบรมบนฐาน **COMPETENCY (Training Implementation: Competency-Based)**. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดีการพิมพ์.

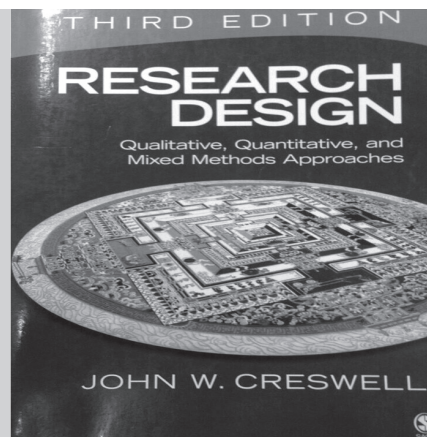
Cohen J.M., and Uphoff, N.T. (1980). Participation's Place in Rural Development: Seeking Clarity through Specificity. **World Development**. 8(3): 6 March, p.223.

Dale, Ernest. (1973). **Management: Theory and Practice**. 3rd ed. New York: McGraw-Hill.

บทปริทัศน์หนังสือ (Book Review)

ธีรศักดิ์ อุ๋นอารมย์เลิศ*
Thirasak Unaromlert

ชื่อเรื่อง	Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Method Approaches
ผู้แต่ง	John W Creswell
ปีที่พิมพ์	2009
สำนักพิมพ์	SAGE Publication, Inc.
จำนวนหน้า	260 หน้า

เกริ่นนำ

หนังสือเรื่อง การออกแบบการวิจัย: วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ และวิธีการวิจัยแบบผสม (Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Method Approaches) เป็นหนังสือที่เรียบเรียงเพื่ออธิบายเกี่ยวกับความแตกต่างของกระบวนการวิจัยทั้ง 2 แบบ ได้แก่ การวิจัย เชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ และความจำเป็นของประเด็นปัญหาการวิจัยที่ต้องนำกระบวนการทั้ง 2 มาร่วมกันหาข้อค้นพบเพื่อนำไปสู่ผลการวิจัยที่สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้อย่างจริงมากยิ่งขึ้น เรียกว่า “การวิจัยแบบผสมผสาน” ซึ่งเป็นหนังสือที่อธิบายวิธีการวิจัยทั้ง 2 ประเภทได้อย่างชัดเจน และการร่วมกันของกระบวนการทั้ง 2 แบบอย่างลงตัว

วัตถุประสงค์

หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือที่มีวัตถุประสงค์ของการเขียนและการเรียบเรียงเพื่อนำเสนอกรอบแนวคิด กระบวนการ และองค์ประกอบในการออกแบบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ และวิธีการวิจัยแบบผสมในการวิจัยทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยให้ความสนใจทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพ การเกิดขึ้นของวิธีการวิจัยแบบผสมผสาน และการออกแบบการวิจัยเชิงปริมาณ นอกจากนี้ยังมีการเปรียบเทียบวิธีการวิจัยทั้ง 3 วิธีการในประเด็นต่างๆ ได้แก่ สมมติฐานทางปรัชญา การทบทวนวรรณกรรม การประเมินการใช้ทฤษฎีในการออกแบบการวิจัย และการสะท้อนแนวคิดเกี่ยวกับการเขียนรายงานและประเด็นทางจริยธรรม และยังมีการอธิบายถึงองค์ประกอบสำคัญของการ

* รองศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

เขียนโครงร่างหรือแผนการวิจัย ได้แก่ การเขียนบทนำ การกำหนดวัตถุประสงค์ในการวิจัย การระบุถึงปัญหาในการวิจัยและสมมติฐาน และการกำหนดขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลรวมถึงการวิเคราะห์ข้อมูลของวิธีการวิจัยทั้ง 3 วิธี ในเชิงเปรียบเทียบ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ที่สนใจได้รู้ในการทำวิจัยไม่ว่าจะเป็นคณาจารย์ นักศึกษาปริญญาเอก ปริญญาโท และนักวิจัยเข้าใจถึงความแตกต่างของการออกแบบการวิจัยของวิธีการวิจัยทั้ง 3 วิธีอย่างลึกซึ้ง และสามารถพัฒนาโครงร่างหรือแผนการวิจัยได้อย่างเหมาะสม

สาระสำคัญ

สาระสำคัญของหนังสือเล่มนี้ทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับการออกแบบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ และวิธีการวิจัยแบบผสมในการวิจัยทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยประกอบด้วยเนื้อหาสำคัญ 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ประกอบด้วยขั้นตอนที่นักวิจัยจำเป็นต้องพิจารณาก่อนที่จะพัฒนาโครงร่างหรือแผนการทำวิจัย และส่วนที่ 2 อธิบายถึงการออกแบบการวิจัย โดยพิจารณาถึงองค์ประกอบสำคัญของโครงร่างการวิจัย

ในส่วนที่ 1 ประกอบด้วยเนื้อหาสำคัญในบทที่ 1 ถึงบทที่ 4 ดังมีรายละเอียดโดยสรุปดังนี้

บทที่ 1 การเลือกการออกแบบการวิจัย

ในบทนี้จะเริ่มต้นด้วยการให้คำจำกัดความของวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ และวิธีการวิจัยแบบผสม และอธิบายความแตกต่างของการออกแบบการวิจัยของวิธีการวิจัยทั้ง 3 วิธี ข้างต้นในประเด็นต่างๆ ได้แก่ สมมติฐานทางปรัชญา กลยุทธ์การสืบเสาะหาความรู้ และวิธีการวิจัยที่เฉพาะเจาะจง ซึ่งในการที่จะเลือกวิธีการวิจัยวิธีใดมาใช้นั้นก็ขึ้นอยู่กับปัญหาในการวิจัย ประสบการณ์ในการทำวิจัยของผู้วิจัย และผู้ใช้ประโยชน์จากงานวิจัย โดยเนื้อหาในบทนี้สามารถช่วยให้ผู้ที่พัฒนาโครงร่างวิจัย

สามารถตัดสินใจได้ว่าควรจะออกแบบการวิจัยเชิงปริมาณ หรือการวิจัยเชิงคุณภาพ หรือการวิจัยแบบผสม จึงจะเหมาะสมสำหรับเรื่องที่ศึกษา

บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม

ในบทนี้ได้อธิบายถึงความสำคัญของการทบทวนวรรณกรรมและขั้นตอนของการทบทวนวรรณกรรม โดยจะต้องมีการเรียงลำดับความสำคัญของหัวข้อเรื่องที่จะทบทวนวรรณกรรม การเขียนแผนภาพประเด็นสำคัญต่างๆ ที่จะมีการทบทวนวรรณกรรม วิธีการเขียนที่เหมาะสม การเรียนรู้ในการใช้คู่มือในการเขียน และการกำหนดนิยามศัพท์ของตัวแปรต่างๆ ที่ศึกษา โดยเนื้อหาในบทนี้สามารถช่วยให้ผู้ที่พัฒนาโครงร่างวิจัยพิจารณาถึงวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาและสามารถเริ่มต้นในการเขียนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับโครงร่างการวิจัยได้

บทที่ 3 การใช้ทฤษฎี

ในบทนี้ได้อธิบายถึงความแตกต่างของวัตถุประสงค์ในการใช้ทฤษฎีของวิธีการวิจัยทั้ง 3 วิธี โดยในวิธีการวิจัยเชิงปริมาณจะมีการใช้ทฤษฎีในการอธิบายถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ ที่จะนำมาทดสอบ ในวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพจะมีการใช้ทฤษฎีในการสืบเสาะหาความรู้โดยจะนำไปใช้ในการสรุปอ้างอิงระหว่างการศึกษา และสำหรับวิธีการวิจัยแบบผสมนั้นนักวิจัยจะมีการใช้ทฤษฎีในหลายแนวทางทั้งที่เกี่ยวข้องกับวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยเนื้อหาในบทนี้สามารถช่วยให้ผู้ที่พัฒนาโครงร่างวิจัยในการพิจารณาและวางแผนถึงวิธีการใช้ทฤษฎีมาเป็นส่วนประกอบในงานวิจัยได้

บทที่ 4 กลยุทธ์การเขียนรายงานและสิ่งที่ควรพิจารณาเกี่ยวกับจริยธรรมการวิจัย

ในบทนี้ได้อธิบายถึงหัวข้อหรือเค้าโครงที่จะต้องมีการลงมือเขียนโครงร่างการวิจัยของวิธีการวิจัยทั้ง 3 วิธี โดยจะเริ่มอธิบายถึงความแตกต่างของหัวข้อหรือเค้าโครงที่จะต้องมีการใช้วิธีการวิจัยทั้ง 3 วิธี

ซึ่งในหนังสือเล่มนี้มีการนำเสนอรูปแบบของหัวข้อหรือเค้าโครงของโครงร่างการวิจัยไว้ทั้ง 3 วิธี การวิจัยไม่ว่าจะเป็นวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ และวิธีการวิจัยแบบผสม ซึ่งช่วยให้ผู้ที่พัฒนาโครงร่างวิจัยสามารถเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังมีการอภิปรายในประเด็นที่เกี่ยวกับจริยธรรมในการเขียนโครงร่างวิจัยอีกด้วย

ในส่วนที่ 2 ประกอบด้วยเนื้อหาสำคัญในบทที่ 5 ถึงบทที่ 10 ดังมีรายละเอียดโดยสรุปดังนี้

บทที่ 5 บทนำ

บทนำนั้นมีความสำคัญมากสำหรับการศึกษาริวิจัย ซึ่งหนังสือเล่มนี้มีการนำเสนอรูปแบบสำหรับการเขียนบทนำในโครงร่างการวิจัย โดยในบทนำควรจะต้องประกอบด้วย ประเด็นหรือปัญหาในการวิจัย กรอบหรือโครงของปัญหาที่มีการอธิบายด้วยแนวคิดหรือทฤษฎีในปัจจุบัน การชี้ให้เห็นถึงข้อบกพร่องของแนวคิดหรือทฤษฎี และระบุถึงเป้าหมายในการศึกษาริวิจัยอย่างชัดเจน

บทที่ 6 การกำหนดวัตถุประสงค์ในการวิจัย

ในบทนี้จะอธิบายถึงวิธีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยแบบผสม อย่างเหมาะสม

บทที่ 7 คำถามการวิจัยและสมมติฐานการวิจัย

คำถามการวิจัยและสมมติฐานการวิจัยที่ถูกกำหนดโดยนักวิจัยนั้นจะช่วยให้มีการมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับวัตถุประสงค์การวิจัย และทำให้วัตถุประสงค์การวิจัยแคบลง ซึ่งในการเขียนคำถามการวิจัยและสมมติฐานในการวิจัยจะต้องมีความระมัดระวังอย่างมาก โดยในบทนี้ผู้อ่านจะได้เรียนรู้ถึงวิธีการเขียนคำถามการวิจัยและสมมติฐานการวิจัยสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ รวมถึงแนวทางในการประยุกต์วิธีการเขียนคำถามการวิจัยและสมมติฐานการวิจัยสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมาใช้ในการเขียนคำถามการวิจัยและ

สมมติฐานการวิจัยสำหรับการวิจัยแบบผสม นอกจากนี้ในบทนี้ยังมีการยกตัวอย่างของการเขียนคำถามการวิจัยและสมมติฐานการวิจัยแบบต่างๆ อีกจำนวนมาก

บทที่ 8 ขั้นตอนในการวิจัยเชิงปริมาณ

ในบทนี้จะอธิบายถึงวิธีการวิจัยเชิงปริมาณซึ่งประกอบด้วย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการเขียนรายงานการวิจัย ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจหรือการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งจะต้องมีการกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การกำหนดขั้นตอนการสืบเสาะหาความรู้ การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล การแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการเขียนรายงานการวิจัย โดยในบทนี้ผู้อ่านจะได้เรียนรู้กระบวนการออกแบบการวิจัยเชิงสำรวจและการวิจัยเชิงทดลอง

บทที่ 9 กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ

ในบทนี้จะอธิบายถึงวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพในเรื่องของการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการเขียนรายงานการวิจัย ซึ่งมีความแตกต่างจากวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเฉพาะในเรื่องของการสุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูลปลายเปิด การวิเคราะห์ข้อความหรือรูปภาพ การแสดงสารสนเทศจากการวิจัยในรูปแบบตัวเลขหรือตาราง และการแปลความหมายข้อค้นพบด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ

บทที่ 10 กระบวนการวิจัยแบบผสม

การวิจัยแบบผสมประกอบไปด้วยทั้งแง่มุมของการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ซึ่งในหนังสือเล่มนี้ได้อธิบายถึงความสำคัญของการใช้วิธีการวิจัยแบบผสม และได้อธิบายถึงรูปแบบการวิจัยแบบผสม 6 รูปแบบ รวมถึงเกณฑ์ในการเลือกรูปแบบทั้ง 6 รูปแบบดังกล่าวโดยพิจารณาจากประเด็นต่างๆ เช่น เวลา น้ำหนักการผสม รูปแบบการผสม และการใช้

ทฤษฎี นอกจากนี้ยังอธิบายถึงการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการเขียนรายงานการวิจัยด้วย

คุณค่าในหนังสือเล่มนี้ชี้ให้เห็นถึง

1. พื้นฐานความคิดทางปรัชญาของการวิจัย กลยุทธ์การสืบเสาะหาความรู้ และกระบวนการพัฒนารายงานวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพได้อย่างลุ่มลึก เพื่อนำมาสู่การนำวิธีการทั้ง 2 เข้ามาร่วมศึกษาปัญหาการวิจัยร่วมกันได้อย่างลงตัว ซึ่งเรียกว่า “การวิจัยแบบผสม”

2. กลยุทธ์ และแนวทางการทบทวนวรรณกรรมของงานวิจัยทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่มีลักษณะและแนวทางการใช้ทฤษฎีหรือแนวทางการทบทวนวรรณกรรมที่แตกต่างกัน และให้คำแนะนำเกี่ยวกับแนวทางการทบทวนวรรณกรรมของงานวิจัยแบบผสมได้ชัดเจน

3. แนวทางการเขียนบทนำ การกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยการเขียนสมมติฐานทางการวิจัย ตลอดจนวิธีการวิจัยที่มีความแตกต่างกันของงานวิจัยเชิงปริมาณ งานวิจัยเชิงคุณภาพ และงานวิจัยแบบผสมผสาน โดยผู้อ่านสามารถนำไปเขียนและพัฒนาโครงการวิจัยของตนเองได้อย่างเหมาะสม

4. แสดงตัวอย่างพร้อมคำอธิบายจำนวนมาก ที่มองเห็นภาพการวิจัยทั้ง 3 รูปแบบ อย่างชัดเจน สำหรับวิธีการวิจัยทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยแบบผสมผสาน ทำให้ผู้อ่านเข้าใจ และเลือกใช้รูปแบบงานวิจัยได้อย่างเหมาะสมกับโจทย์ปัญหาการวิจัยที่มีความแตกต่างกัน

5. ขั้นตอนหรือกระบวนการวิจัยของการวิจัยทั้ง 3 ประเภท ในด้านการออกแบบการวิจัย ได้แก่ การออกแบบกลุ่มตัวอย่าง การออกแบบวัดตัวแปร และการออกแบบวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างละเอียดชัดเจน

6. แนวทางการเขียนรายงานวิจัยทั้ง 3 ประเภท ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างมากสำหรับนักวิจัยในการเลือกเทคนิคและกลยุทธ์การเขียนรายงานการวิจัยได้สอดคล้องกับลักษณะงานวิจัยของตนเอง

หนังสือเล่มนี้ถือว่าเป็นหนังสือที่มีคุณค่าต่อแวดวงการวิจัยอย่างยิ่ง สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นนักวิจัย ครู อาจารย์ นักศึกษาทั้งระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และผู้ที่สนใจโดยทั่วไป โดยหนังสือดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงกระบวนการพัฒนารายงานวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ และชี้ให้เห็นความจำเป็นของการรู้เข้าหากันในการศึกษาปัญหาร่วมกันของทั้ง 2 วิธี หรือเรียกว่า “การวิจัยแบบผสม” ได้กระจ่างชัดลงตัว

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ (Peer Review)

ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 (เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม 2558)

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์	อุ๋นอารมย์เลิศ
2. รองศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์	สังข์รักษา
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ	ไพวิทยศิริธรรม
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษบา	บัวสมบุรณ์
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาเรียม	นิลพันธุ์
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริวรรณ	วณิชวัฒน์วรชัย
7. อาจารย์ ดร.ยุวรี	ผลพันธุ์
8. อาจารย์ ดร.สายสุตา	เตียเจริญ

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

1. รองศาสตราจารย์ ดร.จีระ	ประทีป	สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ชัย	นฤม	สำนักส่งเสริมและฝึกอบรมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. รองศาสตราจารย์ ดร.บรรจบ	ภิรมย์คำ	คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
4. รองศาสตราจารย์ ดร.ประกอบ	คุณารักษ์	บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย
5. รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย	วงษ์ใหญ่	บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
6. รองศาสตราจารย์ ดร.วิไลรัตน์	ศิริพันธ์	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
7. รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริรัตน์	หิรัญรัตน์	วิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา
มหาวิทยาลัยมหิดล
8. รองศาสตราจารย์ ดร.สมบุรณ์	ศิริสรหิรัญ	คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
9. รองศาสตราจารย์ นันทนา	เลิศประสพสุข	คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
10. รองศาสตราจารย์ อธิเกียรติ	ทองเพิ่ม	คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติคม คาวิรัตน์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เขมณัฐ มิ่งศิริธรรม สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชมนาด เชื้อสุวรรณทวี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐกร สงคราม คณะเทคโนโลยีการเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
15. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ต่อศักดิ์ แก้วจรัสวิไล คณะศึกษาศาสตร์ และพัฒนศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
16. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพร ประเสริฐสุข สถาบันฝึกอบรมและวิจัยการบริหารและจิตวิทยา
17. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนาบุตร ธนธิติ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
18. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พินดา วราสุนันท์ คณะศึกษาศาสตร์ และพัฒนศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
19. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พันธ์ศักดิ์ พลสารมัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
20. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุจิราพร รามศิริ โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กำแพงแสน
21. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิไลกา สบายยิ่ง สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
22. อาจารย์ ดร.ดวงใจ ชนะสิทธิ์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
23. อาจารย์ ดร.ทวิกา ตั้งประภา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
24. อาจารย์ ดร.นภาเดช บุญเชิดชู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
25. อาจารย์ ดร.สุพัตรา สุจริตรักษ์ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รายละเอียดสถานที่ติดต่อกองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิอาวุโส

1. ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.กาญจนา เจริญ	นางรังษี	สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยนเรศวร
2. ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.กาญจนา คุณารักษ์		มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
3. ศาสตราจารย์ กิตติคุณ ดร.นงลักษณ์ วิรัชชัย		ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. ศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์		มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
5. ศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ บัวสนธ์		สาขาวิชาวิจัยและวัดผล ภาควิชาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
6. ศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี		ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
7. ศาสตราจารย์ ดร.สิริวรรณ ศรีพหล		สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
8. ศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ว่องวานิช		ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
9. รองศาสตราจารย์ ดร.จิตรลดา แสงปัญญา		คณะวิเทศศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต
10. รองศาสตราจารย์ ดร.ประกอบ คุณารักษ์		บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย
11. รองศาสตราจารย์ ดร.ประวิต เอรารวรรณ์		มหาวิทยาลัยนครพนม
12. รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่		บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
13. รองศาสตราจารย์ ดร.สมถวิล ธนโสภณ		ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์
14. รองศาสตราจารย์ ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง		คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
15. รองศาสตราจารย์ ดร.ลำลี ทองธิว		คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
16. รองศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์		คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
17. รองศาสตราจารย์ประทีน คล้ายนาค		คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
18. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศพร ประเสริฐสุข		สถาบันฝึกอบรมและวิจัยการบริหารและจิตวิทยา
19. อาจารย์ ดร.อธิปัตย์ คลี่สุนทร		มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

การเสนอบทความเพื่อพิมพ์เผยแพร่ในวารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

นโยบายการจัดพิมพ์

วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นวารสารวิจัย โดยกำหนดพิมพ์เผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ (มกราคม – มิถุนายน และกรกฎาคม – ธันวาคม) คณะศึกษาศาสตร์จัดพิมพ์ขึ้นเพื่อรองรับการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัย/ผลงานวิทยานิพนธ์ของนิสิต/นักศึกษา ระดับปริญญาโท/ปริญญาตรี และระดับดุษฎีบัณฑิต (ทั้งในและนอกสถาบัน) ให้เป็นไปตามมาตรฐานการประกันคุณภาพ และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2548

เรื่องเสนอเพื่อตีพิมพ์

ผลงานวิจัย/ผลงานวิทยานิพนธ์ของนิสิต/นักศึกษา ที่รับตีพิมพ์ อาจเป็นบทความวิจัย บทความปริทัศน์หนังสือ และบทความวิจัย บทความที่เสนอเพื่อตีพิมพ์จะต้องไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารใดมาก่อน และไม่อยู่ในระหว่างพิจารณาของวารสารอื่น บทความที่นำเสนอเพื่อตีพิมพ์จะต้องผ่านการกลั่นกรองและพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อของบทความนั้น ๆ ในลักษณะ Peer Review ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับการแต่งตั้งโดยคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร นอกจากนั้นบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ต้องได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการ และกองบรรณาธิการมีสิทธิ์ในการแก้ไขบทความตามความเหมาะสม

การเตรียมต้นฉบับ

บทความวิจัย หรือบทปริทัศน์ หนังสือ บทความวิจัย อาจนำเสนอเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษก็ได้ ให้พิมพ์ต้นฉบับด้วยกระดาษขนาด A 4 หน้าเดียว โดยใช้ฟอนท์ Angsana New ขนาด 16 ความยาว 10 – 15 หน้า ให้ส่งบทความพร้อมแผ่น CD ต้นฉบับได้ที่บรรณาธิการ บทความวิจัยต้องมีส่วนประกอบเพิ่มเติม คือ ต้องมีบทคัดย่อ (Abstract) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ความยาวรวมกันประมาณ 250 คำ โดยโครงสร้างของบทความวิจัย ควรประกอบด้วย บทนำ วัตถุประสงค์ วิธีการศึกษา ผลการศึกษา อภิปรายผลสรุป/ข้อเสนอแนะ และเอกสารอ้างอิง

บทปริทัศน์หนังสือ มีความยาวรวมประมาณ 5 – 10 หน้า ส่วนโครงสร้างของบทความให้เหมาะสมกับบทปริทัศน์หนังสือและตอนท้ายให้มีเอกสารอ้างอิงเช่นกัน

กรณีที่มีตารางหรือรูปประกอบ ต้องแยกออกจากเนื้อเรื่อง รูปถ่ายอาจเป็นภาพสี ขาว – ดำ สไลด์ ภาพวาด ควรวาดด้วยหมึกอินเดียอิงค์ หรือเป็นไฟล์คอมพิวเตอร์ (JPEG, GIF) หรือภาพที่ปริ้นต์จากเครื่องพิมพ์เลเซอร์

การอ้างอิง

1. การอ้างอิงในเนื้อหาใช้ระบบนาม-ปี (Name-year Reference)

1.1 การอ้างอิงในเนื้อหาจากสื่อทุกประเภทลงในรูปแบบ “ชื่อผู้เขียน, \ ปีพิมพ์: \ เลขหน้าที่ปรากฏ” อยู่ในเครื่องหมายวงเล็บเล็ก

1.2 ผู้เขียนคนไทยลงชื่อ-สกุล ส่วนผู้เขียนชาวต่างชาติลงเฉพาะนามสกุล ดังตัวอย่าง

- โสเกรตีสย้ำว่าการอ่านสามารถจุดประกายได้จากสิ่งที่นักอ่านรู้อยู่แล้วเท่านั้นและความรู้ที่ได้รับมาไม่ได้มาจากตัวหนังสือ (แมนเกล, 2546: 127)

- สุมาลี วีระวงศ์ (2552: 37) กล่าวว่า การที่ผู้หญิงจะไปสื่อชักผู้ชายมาบ้านเรือนของตัวเอง ทั้งๆ ที่เขายังไม่ได้มาสู่ขอนั้น เป็นเรื่องผิดขนบธรรมเนียมจารีตประเพณี

หมายเหตุ: ทุกรายการที่อ้างอิงในเนื้อหาต้องปรากฏในรายการบรรณานุกรมเสมอ

2. บรรณานุกรม (Bibliography)

- การเขียนบรรณานุกรมใช้รูปแบบของ APA (American Psychology Association) ดังตัวอย่างตามชนิดของเอกสารดังนี้

2.1 หนังสือ

ชื่อ-สกุลผู้แต่ง. \ (ปีพิมพ์). \ ชื่อหนังสือ. \ ครั้งที่พิมพ์. \ เมืองที่พิมพ์: \ สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

แมนเกล, อัลแบร์โต. (2546). *โลกในมือนักอ่าน*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์แอนด์พริ้นติ้งเซ็นเตอร์.

สุมาลี วีระวงศ์. (2552). **วิถีชีวิตไทยในลิลิตพระลอ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สถาพรบุ๊คส์.

Tidd, J., Bessant, J. and Pavitt, K. (2001). **Managing innovation**. 2nd ed. Chichester: John Wiley and Sons.

2.2 บทความวารสาร

ชื่อ-สกุลผู้เขียน. \ (ปี) \ “ชื่อบทความ.” \ ชื่อวารสาร \ ปีที่ (ฉบับที่): \ หน้าที่ปรากฏบทความ.

ตัวอย่าง

ผ่อง แซ่กิ่ง. (2528). “ศิลปกรรมอันเนื่องกับไตรภูมิ.” **ปาจารย์สาร** 12(2) : 113-122.

Shani, A., Sena, J. and Olin, T. (2003). “Knowledge Management and New Product Development: a Study of Two Companies.” **European Journal of Innovation Management** 6(3): 137-149.

2.3 วิทยานิพนธ์

ชื่อผู้เขียนวิทยานิพนธ์. \ (ปีการศึกษา). \ ชื่อวิทยานิพนธ์. \ ระดับปริญญา \ สาขาวิชาหรือภาควิชา \ คณะ \ มหาวิทยาลัย.

ตัวอย่าง

ปณิธิ อมาตยกุล. (2547). **การย้ายถิ่นของชาวไทยใหญ่เข้ามาในจังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิภาควิชา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วันดี สนธิวุฒิเมธี. (2545). **กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของชาวไทยใหญ่ชายแดนไทย-พม่า กรณีศึกษา หมู่บ้านเปียงหลวง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ปริญญา สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

2.4 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ

2.4.1 หนังสือออนไลน์ (online / e-Book)

ชื่อผู้เขียน. \ ปีที่พิมพ์ \ ชื่อเรื่อง. \ [ประเภทของสื่อที่เข้าถึง]. \ สืบค้นเมื่อ \ วัน \ เดือน \ ปี. \ จาก \ แหล่งข้อมูลหรือ URL

สรวิศ ห่อไพศาล. (2552). **นวัตกรรมและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในสหัฐวรรษใหม่ : กรณีการจัดการเรียนการสอนผ่านเว็บ**

(Web-Based Instruction: WBI). [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2553. จาก http://ftp.spu.ac.th/hum111/main1_files.

De Huff, E.W. (2009). **Taytay's tales: Traditional Pueblo Indian tales**. [Online]. Retrieved January 8, 2010. from <http://digital.library.upenn.edu/women/dehuff/taytay/taytay.html>

2.4.2 บทความจากวารสารออนไลน์ (online / e-journal)

Author, A. A., and Author, B. B. \ (Date of publication). \ “Title of article.” \ **Title of Journal** volume(number): pages. \ [Online]. \ Retrieved ...month date, year. \ from....source or URL....

ตัวอย่าง

Kenneth, I. A. (2000). “A Buddhist Response to The Nature of Human Rights.” **Journal of Buddhist Ethics** 8(3): 13-15. [Online]. Retrieved March 2, 2009. from <http://www.cac.psu.edu/jbe/twocont.html>.

Webb, S.L. (1998). “Dealing With Sexual Harassment.” **Small Business Reports** 17(5): 11-14. [Online]. Retrieved January 15, 2005. from BRS, File: ABI/INFORM Item: 00591201.

2.4.3 ฐานข้อมูล

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2550). **รายงานต่างด้าวในภาคเหนือ**. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 2 กันยายน 2550. จาก <http://www.Bot.or.th/BotHomepage/databank/RegionEcon/northern/public/Econ/ch7/42BOX04.HTM>.

Beckenbach, F. and Daskalakis, M. (2009). **Invention and Innovation as Creative Problem Solving Activities: A Contribution to Evolutionary Microeconomics**. [Online]. Retrieved September 12, 2009, from http://www.wiwi.uni-augsburg.de/vwl/hanusch/emaec/papers/Beckenbach_neu.pdf.

ใบบอกรับเป็นสมาชิก วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ข้าพเจ้า.....

ขอสมัครเป็นสมาชิกวารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำหนด.....ปี

ตั้งแต่ปี.....ฉบับที่.....ถึงปีที่.....ฉบับที่.....

โดยจัดส่งที่.....

.....

.....

.....

.....

.....

พร้อมนี้ ข้าพเจ้าได้จัดส่งธนาคัต/ตัวแลกเงิน มูลค่า.....บาท มาด้วยแล้ว

ลงชื่อ.....ผู้สมัคร
(.....)

อัตราค่าสมาชิก 1 ปี (2 ฉบับ) ส่งเป็นธนาคัตหรือตัวแลกเงิน มูลค่า 200 บาท

ส่งจ่ายในนาม นางสาววราณี ตั้งสุขวัช สำนักงานเลขานุการคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศิลปากร อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม 73000 ส่งจ่าย ณ ปณ. สยามจันทร์ โทรศัพท์ 0 - 3425 - 8813

